



TRGOVSKI LIST



Casopis za trgovino, obrt, industrijo ter narodno in politično gospodarstvo sploh.

Izhaja vsaki petek, ali če je ta dan praznik, dan preje popoldne z datumom prihodnje sobote. — Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, Gradišče št. 17/I (pri trgovskem društvu Merkur). — Naslov za dopise: Trgovski list, Ljubljana, Gradišče št. 17/I. — Naročnina znaša do konca t. l. K 30 in je plačljiva vnaprej. — Posamezna številka stane K 1'60. — Oglasi se računajo po ceniku. — Ponatis članov je dovoljen le z navedbo vira. — Plača in toži se v Ljubljani. — Tisk tiskarne Makso Hrovatin v Ljubljani. Štev. rač. pri ček. uradu 11953. Lastnik in izdajatelj Konzorcij Trg. lista. — Odgovorni urednik Franjo Zebal, Ljubljana - Dol. c.

III. letnik.

V Ljubljani, 18. decembra 1920.

20. številka.

P. n. naročniki se nujno pozivajo, da nemudoma plačajo naročnino, sicer se jim pošiljanje lista ustavi.

Začasna trgovska in kontingentna pogodba s Čehoslovaško republiko.

Med vsemi narodnostnimi državami, ki so nastale na teritoriju bivše avstro-ogrške monarhije, so nas narodnostno-politični momenti in gospodarske razmere najbolj vezale, da stopimo v čim tesnejše gospodarske stike s čehoslovaško republiko. Njena visoko razvita industrija nam je imela nuditi v zameno za agrarne produkte naše zemlje to, kar potrebujemo za obnovo gospodarstva. Za to je bil prvi korak po vzpostavitvi carinske meje meseca marca — aprila 1919, da smo sklenili čehoslovaško-kompenzacijsko pogodbo. Ta kompenzacijska pogodba je imela glavni namen zagotoviti izmenjavo gotovih količin obema državam potrebnih predmetov. Ker pa se ni sklenila obenem prometna pogodba, nam ni bilo mogoče izkoristiti kompenzacijsko pogodbo v polnem obsegu. Razen tega je ostala za uvoz iz Čehoslovaške še nadalje maksimalna (autonomna) tarifa v veljavi, kar je tudi precej oviralo izmenjavo blaga. Pa tudi češka valuta je vphvala slabo posebno prvi čas, da so naši trgovci raje in ceneje kupovali na Dunaju kakor na Češkem.

Po sklepu ministrskega sveta z dne 23. septembra 1919 se je dovolilo carinjenje blaga, ki se uvažajo iz Čehoslovaške, proti potrdili izvora po minimalni tarifi. Istočasno je Čehoslovaška dovolila za blago, ki se izvažajo od nas na Češko, carinjenje po pogodbeni tarifi bivše monarhije iz leta 1914. Stem je dobila Češka možnost konkurence proti Avstriji na našem trgu, kar se je takoj občutilo. Kmalu na to je začetkom novembra bila pri nas vpeljana izvozna carinska tarifa, ki je v nekaterih predmetih bistveno vplivala na izvoz od nas tudi v Čehoslovaško.

Vsled naredbe o prepovedi uvoza z dne 23. marca 1920 se je odpovedala kompenzacijska pogodba in pričela njena likvidacija. Meseca junija so se začela prva pogajanja za novo trgovsko pogodbo, katera so se pa trikrat razbila. Pet mesecev se ni moglo doseči sporazuma glede višine kontingentov in načina dobave železne rude in železa, premoga in koka ter sladkorja na eni strani, in dobave pšenice, masti in živine ter drugih surovin na drugi strani. Najtežja točka pogajanj je bila ravno visoka zahteva dobave koka, razmerje cene sladkorja in pšenice. Na zahteve Čehoslovakov, da jim plačamo svetovne tržne cene v dobri valuti, so odgovo-

rili naši zastopniki z istimi zahtevami in na ta način so prišla pogajanja vedno na mrtvo točko. Šele sredi oktobra se je posrečilo naši delegaciji doseči v Pragi sporazum s češko vlado, da se je sklenila trgovska in kontingentna pogodba, ki je bila sedaj, po preteku poldruga meseca v »Službenih Novinah« št. 270 objavljena.

Obe pogodbi sta kratkododni in veljata do 30. junija 1921 ter ostaneta, ako se tri mesece poprej ne odpoveste. Še nadalje od četrtega do četrtega v veljavi. Paralelno s to pogodbo so sklenila oba prometna ministrstva prometno pogodbo tako, da je sedaj pričakovati, da bomo z direktnimi vlaki zagotovili redno prometno zvezo in izmeno blaga med obema državama in da nam Avstrija, ki je ta promet dosedaj v boju za ohranitev svojega trgovskega prestiža sabotirala, ne bo mogla več delati nikakih ovir. Razen tega se pripravljajo v najbližji dobi konferenca narodnostnih držav bivše monarhije, kjer bi se imela rešiti vsa druga gospodarska vprašanja, katerih ni kazalo in ni bilo mogoče subsumirati v začasno trgovsko pogodbo.

Na ureditvi železniškega vprašanja in carinske službe, h kateremu so nam pripomogli Čehi, smo zainteresirani predvsem mi Slovenci, kateri se ne moremo posluževati Donave, ki je naravna in najcenejša zveza med Čehoslovaško republiko in našo kraljevino. Glavni del prometa se bo v bodoče vršil po vodi med Beogradom, — Slavonskim Brodom in izvoznimi postajami Podonavja in Posavja v Bratislavo, kot glavno luko Čehoslovaške.

Za vodni promet pridejo v poštev pšenica, meso, mast in ostala živila, železna ruda, pirit, manganske rude, soda in kože kot izvozni predmeti, dalje premog, koks, modra galica, in železo kot uvozni predmeti. Naša država je najjačja podonavska država; ne samo z ozirom na razpoložljivo vodno tonažo marveč tudi z ozirom na dolžino obale plovilnih rek.

Železniška prometna zveza s Čehoslovaško vodi začasno po južni železnici preko Maribora do Leobna, od tod po avstrijskih državnih železnicah preko Selzthala in Linza v Budjevice na Češko. Budjevice na Češkem in Maribor pri nas sta zbirališči za ves tovarni promet med obema državama. Ko se bo uredil promet z Jesenic preko Področja na Beljak, bo odpadel sedanjí ovinek po južni železnici in se bo promet vršil po turski železnici preko Solnograda oziroma po državni železnici preko Št. Vida po Krški dolini. Za železniški promet pride večinoma kosovno blago v poštev, ker se bo množinsko blago po možnosti vozilo po Donavi.

Industrija v Sloveniji, predvsem Kranjska industrijska družba v Jesenicah bo dobivala surovo železo iz Vitkovic kot kompenzacija za man-

gansko in železno rudo, katero dobavljamo iz Bosne. Za 10.000 vagonov železne rude, 600 vagonov manganske rude ter 300 vagonov pirta imamo po kontingentni pogodbi dobiti 400 vagonov surovega železa, 900 vagonov fasonskega železa, 100 vagonov paličnega jekla, 400 vagonov črne železne pločevine ter 60 vagonov pocinkane in cinaste železne pločevine. Na dobavi pločevin je interesirana tovarna za emajlirano in kuhinjsko posodje, A. Westen v Celju, ki je največja te vrste v Jugoslaviji in producira tri-krat toliko kakor znaša potreba cele države.

Za Slovenijo je posebno važna dobava sladkorja iz Čehoslovaške, ki je kontingentirana z 2.500 vagoni, ker sladkorna industrija pri nas še ni razvita. Sladkorni kontingent bo prevzelo vsled naredbe o monopoliziranju finančno ministrstvo, ki ga bode potem razdelilo po potrebi na posamezne pokrajine. Za obnovo kulture sladkorne repe v Vojvodini in Srbiji je določen kontingent semena za sladkorno repo na 120 vagonov. Nerazumljivo pa nam je, da se je v kontingentno pogodbo sprejel tudi kontingent modre galice s 150 vagoni, kljub temu da ga lahko izdelujemo v vsaki množini doma, v cinkarni v Celju. Za naše rudnike je posebno važna dobava eksploziv iz tovarne družbe Dynamit-Nobel na Češkem, katerih ne izdelujemo doma. Med drugimi industrijskimi produkti, ki jih dobivamo iz Češke je predvsem omeniti kontingent stekla za okna s 515 vagoni, ker izdelujemo v steklarnah Jugoslaviji samo votlo steklo, dalje dobava šamote s 400 vagonov in 400 vagonov papirja in kartona, katerih produkcija je pri nas nezadostna. Za poljedelske krogge pride predvsem dobava poljedelskih strojev za 40.000.000 kron v poštev. Glavna napaka kontingentne pogodbe je, da se pri premožu ki je najvažnejši predmet pogodbe, ni določilo natančno iz katere skupine, oziroma v kakšnem razmerju se bodo dobavljale posamezne kvalitete premoga. Komisija našega trgovskega ministrstva, ki je sklepala kontingentno pogodbo v Pragi očitno ni bila zadostno informirana o naših specijelnih potrebah in interesih v Sloveniji.

Za olajšanje osebnega in tovarnega prometa iz Slovenije na Češko imamo čehoslovaški konzulat v Ljubljani in transportno komisijo čehoslovaških železnic na glavnem kolodvoru v Ljubljani. Glede izvršitve kontingentne pogodbe naše ministrstvo še ni izdalo podrobnih navodil in veljajo za enkrat samo splošne določbe začasne trgovske pogodbe, ki obsega 10 členov. Kontingentna pogodba se sestavlja z 8 členov in iz seznama kontingentov, katere ima vsaka država dobaviti. Bistvo kontingentne pogodbe je, da se zagotovijo minimalni mesečni ali letni kontingentni po težini ali vrednosti, razen tega pa se zavezuje vsaka država, da bo po mož-

nosti dobavila tudi večje količine kakor so minimalni kontingenti.

Bistvena določila trgovske pogodbe so:

1. Garancija popolnoma proste roke v zadevi reguliranja uvozne in izvozne trgovine s pridržkom, da se bo jemalo ozir na že sklenjene kupčije in da se režim izvozne in uvozne carine, regulacije uvoza in izvoza ne bode prepogosto menjaval, da bi se trgovski stiki mogli kar najbolj mogoče skonsolidirati.

2. Vzajemna garancija največjih ugodnosti v carinskem in prometnem oziru, dalje glede pristojbin in drugih dajatev, porabe javnih skladišč in carinskega postopanja.

3. Olajšanje potovanja in prometa trgovcem in industrijalcem obeh pogodbenih držav v svrhu izvrševanja trgovskih poslov, nakupa in prodaje blaga, odpreme, zavarovanja in vskladiščenja blaga, pod enakimi pogoji kot domačinom.

Važno je dalje, da je v tej pogodbi predvidena vzajemna regulacija pošiljanja blaga v predelavo in popravo, kar dosedaj ni bilo v nobeni pogodbi splošno in izrečno ugotovljeno. K tem splošnim določbam bo morala naša vlada izdati specialne predpise glede oproščenja od valute in zagotovanja carine v oplenitilnem prometu. Tudi ambalažni promet je v trgovski pogodbi izrečno obsežen, vendar ni natančno določena carinska kavicija, katero je treba položiti in pogoj, pod katerimi se sme vračilni rok podaljšati. Med ambalažo se računajo sodi, vreče, kôši, steklenice, steklena posoda, zaboji, cisterne in druge posode, ki služijo za pakovanje blaga. V tarifnem oziru je garantirana za privatne železnice ona tarifa, katera velja za državne železnice v naši državi. Prevoz monopolnih predmetov se bo dovoljeval brez drugih formalnosti, razen onih, ki so potrebni za carinsko kontrolo. Glede osebnega potovanja trgovcev in industrijcev, oz. njih zastopnikov je določeno, da smejo nositi, seboj pač vzorce, a ne blaga samega. Oni se ne smejo posebej obdavčevati, ako se izkažejo s pravilno legitimacijo, da plačujejo davek v lastni državi.

V tekstuelnem delu kontingentne pogodbe je določeno, da eventualne, med trajanjem pogodbe izdane uvozne in izvozne prepovedi za kontingentne predmete ne veljajo pred pretekom 6 mesecev, tako da ima vsaka od pogodbenih držav možnost uvoziti prepovedane predmete v onih množinah, ki so v kontingentnem seznamu določene. Po preteku tega roka pa obstoja še vedno možnost, da se na podlagi vzajemnega sporazuma dovoli nadaljni izvoz. Enako imajo v slučaju izžrpanja kontingenta obe državi pravico pričeti pogajanja glede nadaljnjih dobav. Nakup se ima izvršiti v prostem prometu, razen za one predmete, ki so monopolizirani. Glede valute, ki je bila, kakor omenjeno,

dosedaj največja ovira prometa s Češko, je ponovno ugotovljeno, da se smatrajo valute obeh pogodbenih držav za zdrave, kar je bilo pri nas storjeno že meseca avgusta in da se ima plačanje blaga vršiti v valuti prodajalca. Glede predmetov, katerih dobava je v kontingentni pogodbi označena s klavzulo »po možnosti«, se zavezuje češka vlada, da bo dala naši državi prednost pri nakupu tega blaga in faktično napravila možnost nabave in izvoza.

Največja hiba pogodbe je, da je objavljena sredi zime in da poteka že po 7 mesecih in da se nikdo ne more zanašati na to, ali bo podaljšana ali ne. Tekom sedmih mesecev pa dvomimo, da bi bilo mogoče izvršiti dobavo glavnih predmetov, ki so namen in povod te pogodbe.

Kriza v čevljarstvu in industriji.

O čevljarstvu in industriji se nam poroča iz raznih krajev države, da je ista, kakor tudi čevljarstvo obrt sama, pred hudo krizo. Štrajk konsumentov je dosegel maodane svoj cilj, cene so se pričele zniževati ter so desegle že konkurenčno nižje tujih fabrikatov. Vendar pa še vedno nihče ne kupuje, ker vsakdo pričakuje še nižjih cen. Če bo prišlo do teh, iste ne bodo več konkurenčne, ampak konkurzne, ker bodo dosežene pri konkurznih masah in njenih razprodajah.

Trgovine so polne uvoženih čevljev iz tujine, obrt in industrija doma pa čutila posledice teh zalog ter so prisiljene delati le z delno kapaciteto. Poroča se nam o tovarnah v Trzinu in v Ljubljani (Slovenija), iz Hrvaške in tudi drugih pokrajin, da stoji obrt in čevljarstvo tik pred tem, da zapro svoje obrate. Pričeli so že z odpuščanjem delavstva, kar more pripeljati do nedoglednih posledic, tako da bodo številni obrti v kratkem času ustavljeni popolnoma. Delavstva v tej industriji in obrti je približno nad 15.000 kvalificiranih moči ter bi temu številu primerno nižje delavstvo hkrati postalo brez zaslužka in posla.

Kar doživlja sedaj naša država v tej obrti in industriji, ste prestali Švedska in Norveška, v posebni meri pa še Čehoslovaška. Vse te države so si pomagale s popolno zaporo pred tujim uvozom, da so s tem rešile pogina lastno industrijo in obrt v čevljarstvu stroki. Tudi je zanimivo, da se je nahajala do nedavno Avstrija v isti poplavi tujih fabrikatov, da pa jo je rešil iz tega položaja padec njene valute. Sedaj je avstrijska produkcija resna konkurenca naši ter je posebno nevarna vsled svojega lahkega blaga, ki je dokaj zapeljivo za oči, ni pa trpežno in dobro kakor je naše lastno domače blago. Škoda, ki jo imajo naši konsumenti je torej dvojna, da so varani v ceni in kvaliteti, kajti domača kvaliteta upravičuje ceno, dočim z nakupom zunaj le zastoj trditmo svoj denar in svojo valuto pogoršavamo. Ore tukaj predvsem za specialno luksuzno blago, ki se je popolnoma po nepotrebnem spustilo zopet preko meje, kakor da nam bi brez tega ne bil mogoč obstoj. Upravičena bi bila pri tem luksuznem blagu ne samo 10% carina od fakture, marveč najmanj 20 do 25%, ker bi le tako zaprla nepotreben uvoz.

Kako je postopala v pogledu uvoza Čehoslovaška, je zanimivo, ker je položaj te industrije na Čehoslovaškem dokaj ugodnejši, kakor pri nas. Prepovedala je namreč hermetično vsak uvoz izgotovljenih čevljev, dočim se prepoved na čevljarstvo potrebščine ni nanašala. Dasi namreč izdeluje Čehoslovaška večino vseh potrebščin za čevljarstvo industrijo sama, je bil njih uvoz prost. Kako se je pa postopalo v tem pogledu pri nas, bo vsem že v svežem spominu; prepovedan je bil za časa prepovedi luksuza uvoz celuloznih rincev, boljših trakov, zaponk itd., torej predmetov, ki so bili za našo lastno porabo neobhodno potrebni. Mi namreč žal nimamo v lastni državi tovarna za čevljarstvo potrebščine ter izdelujemo samo podplate v približno zadostni meri. Ob času te prepovedi je morala naša industrija za boljše blago prene-

hati ter jo je seveda zelo prehitela tuja industrija. Zanimivo je še za naše shvačanje položaja te industrije, da so bili dovoljeni za uvoz fini in najboljši luksuzni čevlji, ki so ravno obstojali iz delov, ki so bili posamezni za uvoz prepovedani, na čevlju samem pa dovoljeni. Ta anomalija je povzročila, da je naša industrija zelo zaostala za tujo, ki sedaj svoje izdelke meče na naš trg z namenom, da izrine domače blago in da celo našo industrijo ubije. Vršiti se neopaženo tih boj med obema in ker je pristopil še štrajkujoči konsument, bo ta boj skoro odločen, kakor smo omenili uvodoma: da bo namreč konsument kupoval ob konkurznih cenah, domača industrija bo pa podlegla.

Ali je treba, da pride do tega konca, ki nas bo za nedogleden čas postavil v odvisnost tujih proizvodov in nam za bodočnost določal cene, o katerih se nam danes še ne sanja in ki verjetno ne bodo daleko v nikakem razmerju, kakor bi jih ustvarila zdrava domača konkurenca? Da morajo biti namreč domači izdelki cene nižje kot tuje, ako je razvoj naših tovarn primern in modernemu napredku odgovarjajoč, je jasno, saj se mora vendar računati, da dovoz in razprodaja tukaj tujca naravno bolj obremenita kakor pa domačina. To višje breme mora torej tujec upoštevati in kvaliteto poslabšati ali pa kako drugače priti na svoje stroške. Račun je jasen in leži za vsakogar na dlani.

Kje je torej iskati pot, da se zadosti štrajkujočega konsumenta, ki noče ob teh cenah kupovati, na drugi se pa reši tudi industrijo in obrt pred pretečo katastrofo. Strah, ki ga je dobila ta industrija in ki ga čuti tudi obrt vsled tuje konkurence, je gotovo pripravil vse, da so voljni revidirati svoje cene in spoznati, da je čas vojne konjunktore že minul. Naj se sporazumno določijo s konsumentom cene izdelkov po raznih vrstah ter naj se eventualne organizacije konsumentov po svojih nakupovalnih izvedencih o faktičnih stroških prepričajo ali pa svoje lastno blago prepuste v izdeljavo tovarnam in obrtnim organizacijam. Do takrat, da se rešijo ta vprašanja, se omeji, ozir. prepove uvoz izdelanih čevljev in ker je v interesu obeh strank, da se to vprašanje reši čimprej, bo ta odredba veljala tako dolgo, da se obojestranski interesi upravičeno upoštevajo in izravnavajo.

Vprašanje čevljarstva je v tem pogledu vprašanje vsega prebivalstva in tudi države same, oziroma armade. Kajti ako pustimo, da domača industrija propade, nam ne bo mogoče v kritičnem času obuti lastne armade. To se zgodi posebno, ako smo odrezani od tujine. Kaj nam bodo pomagale milijarde, založene v kanonih in orožju, če bo pa vojaštvo boso?

Vprašanje čevljarstva in obrti je v tem trenutku v največji krizi in dolžnost vlade je, da nemudoma pozove vse prizadete, da se zadnji trenotek reši, kar se da rešiti. Ne gre samo za korist gori navedenih 15.000 kvalificiranih moči, niti za desetkrat toliko pomožnega osebja, ampak za varstvo zmožnosti države, da zadosti lastnim potrebam sama in da ne zapade v sužnost tujcu.

Organizacija zunanje trgovine v Čehoslovaški republiki.

Organ za regulacijo zunanje trgovine na Češkem je komisija za zunanjo trgovino s sedežem v Pragi. Ta komisija se sestavlja iz zbora strokovnjakov, ki je razdeljen v pododseke, iz predsedništva in upravnega odbora. Zbor strokovnjakov je posvetovalen zbor upravnega odbora in predsedništva ter se sestavlja iz zastopnikov poljedelskih, industrijskih in obrtnih, trgovskih in delavskih korporacij. Predsedništvo imenuje trgovsko ministrstvo, upoštevajoč pri tem vse interesne skupine. Upravni odbor tvorijo zastopniki ministrstev in bančnega urada ter člani predsedništva komisije.

Komisija dovoljuje uvoz in izvoz, po potrebi tudi prevoz blaga vseh vrst

(surovin, poltovorov in fabrikatov) in sicer v centrali in 19 podružnicah. Podružnice, katerih krajevna in stvarna kompetenca je določena od upravnega odbora, se nahajajo v Boru, Bratislavi, Brnu, Čeških Budjevicah, Kraljevemgradu, Jabloncu, Karlovih Varih, Košicah, Libercu, Lučencu, Olomucu, Opavi, Moravski Ostravi, Plzni, Podmoklih, Užhorodu, Dunaju, Znojmu in Žirovnici. — Komisija nakazuje valute za nakup blaga v inozemstvu, vodi pregled trgovskega in plačilnega prometa napram inozemstvu in sodeluje pri pripravah za trgovskopolitična in carinska dela.

Iz njene kompetence je izvzeto:

1. izvoz, uvoz in prevoz monopolnih predmetov in sicer soli, tobaka, streliva, umetnih sladil in smodnika, katero je pridržano finančnemu ministrstvu;

2. izvoz in uvoz premoga in koksa, katerega dovoljuje ministrstvo za javna dela (premogovni oddelek);

3. izvoz in uvoz sladkorja, sladkornega in repnega sirupa, umetnega medu, kandiranega sladkorja in slaščic iz sladkorne repe, kar spada pod čehoslovaško sladkorno komisijo;

4. izvoz denarnih papirjev, za katere je kompetenten bančni urad finančnega ministrstva;

5. izvoz dragocenih kovin, valut in plačilnih sredstev, zavarovalnin in vlog, kar dovoljuje bančni urad finančnega ministrstva.

Pri prošnji za dovoljenje uvoza ali izvoza je treba na predpisanih vzorcih, ki so interesentom v trgovski in obrtniški zbornici na upogled, navesti množino (težo in način pakovanja) blaga, resnična cena, natančni opis vrste blaga in naslov prosilca. Pri importiranem blagu je treba navesti vrednost v valuti dežele, iz katere se blago dovaža. Obenem je treba izjaviti, na kakšen način bo blago plačano in ako je že plačano, je treba priložiti zadevni dokument.

Vrednost izvažanega blaga se mora deklarirati v valuti države, kamor se izvaža, pri državah, ki so nastale na ozemlju bivše monarhije, pa v čeških kronah.

Pri vsaki prošnji je treba izpolniti tri vzorce in prvega kolkovati s tremi kronami. Vzorce za prošnje prodajajo češke trgovske in obrtniške zbornice in komisija sama.

Izvoz blaga se dovoljuje samo pod pogojem, da izvoznik tujo valuto odda bančnemu uradu finančnega ministrstva ali pa ga deponira k njegovi dispoziciji po dnevnem kurzu praške borze (denar) pri eni izmed pooblaščenih bank.

Uvoz blaga se dovoljuje pod pogojem, da si je uvoznik pri pooblaščenem denarnem zavodu preskrbel potrebno valuto. Ako se uvaža blago za češke ali avstrijske krone, oziroma, ako ima uvoznik od lastnega izvoza valuto na razpolago, se dovoljuje uvoz brez valutnega potrdila. Kdor blaga tekom predpisanega roka ne uvozi, mora valuto vrniti. Ako uvozi samo en del, mora vrniti prebitke valute. Valuto mora vrniti po kurzu dneva oddaje, ako je nižji, drugače po kurzu dneva pridelitve.

Tranzit je razen za monopolne predmete, za katere je treba posebnega dovoljenja, prost pod pogojem reciprocitete.

Potniki smejo nesti seboj v tujino brez posebnega dovoljenja tekom 1 meseca v bankovcih, šeku, oziroma akreditivu maksimalno 3000 čeških kron na 1 osebo, oziroma 5000 kron za rodbino ali pa v tujih valutah 1000 francoskih frankov ali 1200 italijanskih lir, oziroma 2000 nemških mark ali pa po kurzu odgovarjajočo svoto kake druge valute.

Od posebnega dovoljenja so oproščeni: prtljaga diplomatskih oseb, uradne potrebščine konzularnih uradov, selitveno blago, mrtveci v rakvi, prtljaga, izvzemši fotografske aparate, pisalne stroje in puške, transportna sredstva javnih podjetij, vzorci, prazna rabljena embalaža, blago v obmejnem prometu, reparaturno blago in blago, ki ne plača več kot 30 čeških kron carine.

Stalnim eksporterjem se dajejo splošna dovoljenja, ako izvažajo vedno isto blago v posameznih delnih transportih. Za uvoz blaga v posameznih delih veljajo tudi posebni predpisi, ki so interesentom v zbornični pisarni v Ljubljani na vpogled na razpolago.

Ne naročajte se na Vam nasprotno časopise, ampak na list, ki podpira Vaše interese.

Ministerijalni tajnik Cigoj.

Varstvo industrijske lastnine.

I.

Ker smo vendar enkrat prišli do ureditve tega vprašanja in izenačenja lozadnih predpisov v vseh delih države, je potrebno, da podrobneje seznanimo naše trgovske in industrijske kroge z določbami novih predpisov, ki naj v bodoče varujejo našo industrijsko lastnino; posebno da jih seznanimo z načinom, kako se bodo pri nas dobivali novi patenti, kako se bodo zavarovali novi vzorci, obrazci in nove znamke, in končno kako se bodo sprejemali v državno varstvo patenti, ki že obstojajo, kako vzorci, obrazci in znamke, ki so že zavarovane na posameznih delih naše države.

Pod označbo »industrijske lastnine« razumemo glasom besedila mednarodne pogodbe »Convention internationale pour la protection de la propriété industrielle«, sklenjene v Parizu leta 1883, patente, obrtne vzorce in obrazce (modele) ter tovarniške in trgovske znamke. Kako nujno potrebna je bila rešitev vprašanja varstva industrijske lastnine, nam priča najbolje dejstvo, da je veljalo do sedaj na posameznih delih naše države osem zakonov, ki so to varstvo urejevali. In sicer:

1. v pokrajinah, ki so nam pripadle od bivše avstrijske države, je veljal za patente zakon z dne 11. januarja 1897, drž. zak. št. 30 (patentni zakon); za vzorce in obrazce cesarski patent z dne 7. decembra 1858, drž. zak. št. 237 in kot njegova novela zakon z dne 23. maja 1865, drž. zak. št. 35; za znamke zakon z dne 6. januarja 1890, drž. zak. št. 19 in kot njegova novela zakon z dne 30. julija 1895, drž. zakon, št. 108;

2. v pokrajinah, ki so nam pripadle od bivše ogrske države, je veljal za patente zakonski člen XXXVII. iz leta 1895; za vzorce in obrazce naredba ogrskega trgovskega ministra z dne 31. decembra 1907, št. 107709; za znamke zakonski člen II. iz leta 1890;

3. v Bosni in Hercegovini je bil položaj zapleten; tam so veljali zakoni bivše Avstrije, kakor tudi zakoni in naredbe bivše Ogrske; varstvo industrijske lastnine se je tu vršilo po teh ali onih določbah, kakor je to stranka želela: izraz medsebojne ljubosumnosti in nezaupanja obeh državnih polovic radi dveh novih pokrajin, ki sta njih gospodarstvu odprli riška vrata na Balkan;

4. v kraljevini Srbiji sta veljala »zakon o zaščiti mustara i modela od 30. maja 1884. godine« in »zakon o zaščiti fabričkih i trgovačkih žigova od 30. maja 1884. godine«. Patentnega zakona kraljevina Srbija ni imela, izumi so se temveč zaščitili le v kolikor so se mogli kot vzorci prenesti na kak industrijski predmet, odnosno v kolikor so se kot obrazci mogli uporabljati na takem predmetu. Pomanjkljivost takega varstva leži v tem, da se je zaščitila na ta način le zunanja oblika predmeta, dočim je njegova notranja tehnična stran, ki tvori bistvo in vrednost vsakega patenta, ostala brez vsakega varstva.

Kraljevina Črna Gora pa ni imela sploh nikdar kakih predpisov v svrhu varstva industrijske lastnine.

Vidimo torej, da se je naša država glede tega varstva delila na štiri dele, ki bi na njih imelo varovati industrijsko lastnino osem zakonov odnosno naredb, in da se je veljavnost vsakega teh zakonov raztezala samo na en del države, da pa nismo imeli zakona, ki bi obsegal celo državo.

Tako stanje je bilo nevdržno. Ni bilo mogoče zavarovati nobene indu-

strijske lastnine za celi obseg države. Obrtni vzorci, obrzci in trgovske ali tovarniške znamke so se mogle pripadati v delih države, ki so nam pripadli od bivše Avstrije, v delih, ki smo jih dobili od bivše Ogrske in tudi v Bosni in Hercegovini, toda povsod le za obseg onih trgovskih in obrtnih zbornic, ki so se pri njih prijave; nadalje so se vzorci, obrzci in znamke mogle zavarovati v Srbiji potom prijave pri »prvo-stopenih sudovih« (sodnih dvorih prve stopinje), odnosno pri beograjski trgovski sodniji. Varstvo, ki bi obsegalo celo državo, bi dosegli le tedaj, ako bi vzorec ali znamko prijavi pri vseh trgovskih in obrtnih zbornicah in v Srbiji pri eni omenjenih sodnij. Beograjska trgovska sodnija, ki je po zakonih kraljevine Srbije bila pristojna tudi za zaščito od inozemcev priglašanih vzorcev, obrzcev in znamk za celi teritorij Srbije, je po ujedinenju sicer uvedla prakso, da je razširjala to svojo kompetenco in dovoljevala zaščito prijavijenih vzorcev, obrzcev in znamk za celo Jugoslavijo (kar opazujemo vedno v objavah te sodnije v »Službenih Novinah«); toda tako postopanje ni imelo zakonite podlage in je radi tega tudi tak ukrep, v kolikor se tiče delov države, ki za nje omenjena zakona za kraljevino Srbijo nista imela veljave, brez pravnih posledic; deli države, ki so glede varstva industrijske lastnine izven kompetenčnega območja beograjskega »trgovačkoga suda«, ni treba da priznajo te razširjene zaščite. Za vzorce, obrzce in znamke smo torej imeli možnost zaščite vsaj na posameznih delih države in — v večjimi stroški ter komplicirano proceduro tudi na celim obsegu države, izven Črne Gore. Industrijski izumi se pa sploh niso mogli zavarovati, ker nismo imeli zakona, ki bi jih ščitil in ne urada, ki bi jih patentiral.

To cepljenje, neurejenost in pomanjkanje enotne zakonodaje je imelo kot glavno posledico dejstvo, da je do sedaj vladala splošna negotovost glede prava industrijske lastnine in nezaupanje v uspeh zaščite te lastnine v naši državi v prvi vrsti od strani lastnih državljanov, a nič manj od strani inozemcev, ki kažejo velik interes na tem, da kakor hitro mogoče uvedejo in zaščitijo v naši agrarni državi svoje industrijske izume, obrtne vzorce in trgovske znamke.

Ne smemo tudi prezreti dejstva, da se je kraljevina Srbija v zgoraj omenjeni pariški mednarodni pogodbi iz leta 1883. obvezala, da ustanovi poseben centralen urad za varstvo industrijske lastnine in da te obveze, v kolikor se tiče patentov, do danes še ni izpolnila. Na drugi strani so pa deli države, ki so nam pripadli od bivše avstro-ogrške monarhije, do ujedinenja s kraljevino Srbijo in Črno Goro pripadali mednarodni uniji tudi glede zaščite patentov, radi česar se na njih nahaja mnogo domačih in še mnogo več tujih mednarodno zavarovanih patentov; vse te patente je sicer formalno ščitil zakon bivše Avstrije ali Ogrske, toda v slučaju, da je kdo posegel v te pravice, bi njih uveljavljenje bilo lastnikom skrajno otežkočeno. Iste težkoče se pojavljajo tudi glede vzorcev, obrzcev in znamk, ki so na podlagi mednarodne zaščite bile zavarovane tudi na onih delih bivše dvojne monarhije, ki so po mirovni pogodbi pripadli naši državi, in ki so s temi deli prešli tudi pod varstvo naše uprave.

Da zadosti obvezam mednarodnih pogodb, predvsem pa, da odpomore tem nevzdržnim razmeram v varstvu industrijske lastnine in uvede red v to panogo svoje uprave, se je morala država odločiti, da čimprej vstvari enotne predpise, ki bodo veljali za celo državo in oživi urad, ki bo prevzel upravo varstva industrijske lastnine.

Bivši minister trgovine in industrije Dr. Kramer je imenoval v svojem ministrstvu mešano komisijo pravnikov in tehnikov, ki naj izdelata zakonski načrt ter pripravi vse potrebne izvršilne naredbe. Po večmesečnem delu je ta komisija pod predsedstvom inšpektorja Dr. Šumana, bivšega sekcij-skega svetnika dunajskega patentnega urada, letošnje pomladi izgovotila načrt zakona in ga predložila ministru, da ga dovede rešitvi rednim zakonodajnim

potom. Radi znanih razmer v začasnem narodnem predstavništvu se je rešitev vedno odlašala; končno se je seglo po sredstvu, ki se v današnjih razmerah mora žal le pregostokrat uporabljati, da se namreč novi predpisi uvedejo s kraljevske uredbo. V to svrhu se je stavil narodnemu predstavništvu predlog, da s finančnim zakonom za leto 1920-21, ki je še edini imel izgleda da se bode predstavništvo z njim pečalo, pooblasti ministra trgovine in industrije, da potom kraljevske uredbe ustanovi v Beogradu upravo za varstvo industrijske lastnine in da izda vse potrebne predpise, ki naj uredijo materijelno in formelno stran varstva patentov, vzorcev, obrzcev in znamk, i. s. z izrecno omejitvijo, da je ta ure-ditev časna, to je, da naj velja le do tedaj, dokler se ne izda tozadevni posebni zakon. Načrt finančnega zakona pa tudi ni postal zakon, narodno predstavništvo ga ni rešilo, tako da se od narodnega predstavništva ni moglo dobiti niti zakonsko pooblastilo za izdajanje te kraljevske uredbe; načrt finančnega zakona je odobril le ministrski svet in s tem je vlada pooblastila samo sebe za rešitev vseh vprašanj in nujnih upravnih potreb, ki so kakor vprašanje varstva industrijske lastnine radi izrednih težkoč zakonodaje v naši državi iskale zavetja v finančnem zakonu. Ako hočemo, da glede industrijske lastnine v doglednem času napravimo red, ni drugega izhoda, kakor da se tudi brez zakonskega pooblastila uveljavijo novi predpisi s kraljevo uredbo. Čakanje in upanje na ustavotvorno skupščino bi nas zopet prevarilo, kajti predno izvrši nova skupščina svojo glavno nalogo in nam da ustavo, in predno reši še druga važnejša vprašanja, ki jo čakajo, preteče zopet leto, in mi zgubimo vse roke, ki so nam glede varstva industrijske lastnine po mirovni in drugih mednarodnih pogodbah še ostali. In ne v poslednji vrsti prihaja v poštev tudi mednarodni ugled naše države, ki se z vednim zavlačevanjem rešitve mednarodno važnih vprašanj le manjša. Izgovor s težkočami ureditve novo nastale države ne drži, ako pomislimo, da sta Čehoslovaška in Poljska uvedle popolno varstvo industrijske lastnine že sredi leta 1919.

Nadaljno vprašanje je, se-li je interesiranim krogom, predvsem trgovskim in obrtnim zbornicam dala prilika, da zavzamejo svoje stališče napram načrtu, ki ga je izdelala od ministrstva postavljena komisija. To se ni zgodilo, kar gotovo ni v redu. Kajti najlogičnejša potreba je, da izrazi oni svojo željo, ki se o njegovih interesih odloča in ki bode ravno na podlagi svojih praktičnih izkušenj in radi poznavanja dejanskega položaja zamogel dati komisiji za končno redakcijo dragocene nasvete. Ako sedaj to iz kate-rega koli vzroka ni bilo mogoče, je trdno pričakovati, da se zamujeno popravilo ob priliki, ko se iz časne ureditve prave karajni potom rednega zakona. (Dalje prihodnjič.)

Ali dobimo vojni davek tudi za leto 1920?

Vojni davek je plačati doslej le za vojna leta 1914 do vstevši 1919. Marsikoga zanima vprašanje, ali bo tudi od dohodkov leta 1920 plačati vojni davek. To vprašanje je radi tega važno, ker tvorijo ravno davčna bremena, posebno pa vojni davek, važen faktor pri vsaki gospodarski kalkulaciji.

Doživeli smo zadnji čas celo vrsto presenečenj, ki so mahoma prevrgla vsako kalkulacijo. Pozivamo se tu le na začasni vojnodavčni zakon z dne 6. IV. 1920, U. l. št. 49., ki nam nalaga davčna bremena celo za taka bilančna leta, ki so že davno minula, in kojih donos je bil že davno konsumiran deloma pa investiran v druga podjetja.

Ker je torej presenečenje možno, vprašanje vojnega davka pa silno važno, obrnili smo se do izvedenca, ki nam je oddal v tej zadevi sledečo mnenje:

Po mojem naziranju vojnega davka za leto 1920 ne bo. Seveda se lahko motim. Pota finančne uprave so nam-

reč vsaj zadnji čas za lajike včasih nerazumljiva. Skrben gospodar bo torej tudi pri sklepu leta 1920 vsaj deloma moral računati z možnostjo vojnega davka za l. 1920.

Za svojo osebo sem pa mnenja, da vojnega davka za leto 1920 ni pričakovati in sicer iz sledečih vzrokov:

Finančni zakon za leto 1920./21. je že davno izšel. V njemu so preračunjeni vsi dohodki in izdatki, katere bo imela država predvidoma v tej dobi. Poleg računa ima navedeni zakon tudi še celo vrsto novih davčnih zakonov. Celotno vojni davčni začasni zakon z dne 6./4. 1920, U. l. št. 49. se je temeljito spremenil. Uvedlo se je nadalje celo vrsto novih davčnih bremen (invalidni davek, davek na poslovni promet).

Ako bi finančna uprava hotela tudi za leto 1920 vpeljati vojni davek, bi se to brezdvomno zgodilo v tem zakonu. Ker se pa leto 1920 v navedenem zakonu ne označuje kot »vojno« leto, to je, ker se vojni davek ne razširja tudi na leto 1920, domnevam, da se za to leto ne namerava vpeljati davka na vojne dobičke. Ako bi se pa hotelo vsekako in naknadno to storiti, bi to nikakor ne odgovarjalo gospodarskim in finančnim principom.

Vsak izdatek je pri rednem gospodarstvu upoštevati že začetkom leta in sicer pri proračunski kalkulaciji. Ako se to ne zgodi, nastanejo pri posameznem, a še bolj pa pri narodnem gospodarstvu ogromne težkoče. Radi tega tudi finančna uprava, če le možno, perhorecira obdačo donosov in dohodkov davno zaključenih gospodarskih let.

A tu so še nadaljnji momenti, ki govore za moje naziranje!

Vpoštevati nam je namreč tudi vprašanje, ali ne konsumirajo že ostali stari in novi davki pretežni deli gospodarskega dobička l. 1920. In tu je moj glavni argument.

V sledečem bom vsaj za nekatera podjetja podrobno pokazal, da so davčna bremena, ki zadevajo leto 1920, tolika, da bi bilo za naše splošno gospodarstvo pogubno, ako bi se poleg sedanjih davščin vpeljal še vojni davek.

Leto 1920 je silno kritično leto. V najkrajšem času je pričakovati naknadnih vojnih dohodkov za vojna leta 1914 do 1919 (v zmislu večkrat imenovanega začasnega vojnodavčnega zakona odnosno v zmislu fin. zakona za l. 1920/21). Vojni davek za l. 1914 do 1919 se bode (oziroma se je že) po teh zakonih znova odmeril in diferencna med vojnim davkom po starih zakonih in pa po zgoraj navedenih novih zakonih se bode izterjevala v prihodnjih dneh. Popolnega kritja za te predpise bode le v izjemnih slučajih. Omenjali smo že zgoraj, zakaj bodo ravno ti predpisi tako občutni. Gospodarska podjetja namreč na to obdačo niso bila pripravljena. Radi tega se tudi ni rezerviralo dotičnih donosov.

Kake bodo posledice, je nepregledno. Že davno se splošno toži, da primanjkuje denarja. Ako se pa nenkrat izterjava naknadne davčne predpise v takem obsegu, je pričakovati vsaj za gotove kroge gospodarske krize.

Sedaj nam je še ugotoviti, koliki del donosa bil. l. 1920 bodo absorbirale redne državne davščine in doklade. Podali bomo tu le podroben pregled za eno vrsto podjetij in sicer za delniške družbe. Pregled bi lahko razširili tudi na vse vrste cenizitov vendar bi bilo to preobširno. Ker je pa obdača posameznih vrst davčnih zavezancev sorazmerno jednaka, zadostuje, ako se v pregledu omejimo le na eno vrsto obdačljivih podjetij.

Delniške družbe bodo plačale od dobička bil. l. 1920 sledeče davke in doklade:

- posebno pridobnino,
- 90%oni enotni državni pribitek,
- rentabilitetni pribitek,
- doklade za avtonomne oblasti,
- invalidni davek,
- davek na poslovni promet.

Seveda plačajo ta podjetja še druge davke (n. pr. zemljiški, hišni davek rentnino etc.); a te davščine absorbirajo že a priori bil. dobiček, ki je za dotične zneske že znižan. Radi tega

se s temi davki ne pečamo v nadalje. Sedaj nastane vprašanje, v koliko konsumirajo pod točko a) do f) navedeni davki bilančni dobiček l. 1920. Odgovor na to da sledeč pregled:

a) 10% na posebna pridobnina, ki se običajno predpisuje takim podjetjem, konsumira . . . 10% bil. dobička,

b) 90%oni enotno državni pribitek od 10%one posebne pridobnine konsumira nadaljnih . . . 9% bil. dobička,

c) 80%oni donosnostni pribitek od 10%one posebne pridobnine, kakor se predpisuje običajno pri višji donosnosti, konsumira nadaljnih . . . 8% bil. dobička,

d) doklade za avtonomne oblasti obremene nadalje tudi bistven del bilančnega dobička. Koliko, se da le približno ugotoviti. Doklade znašajo običajno 150% do 400%, a so lahko tudi nižje in pa višje. Kot povprečje smemo vzeti 150% do 200%. Torej konsumirajo doklade za avtonomne oblasti povprečno nadaljnih 15%-20% bilančnega dobička.

Ako seštejemo vse zgoraj navedene davke in doklade, dobimo, da te davščine premenjajo bilančni donos v višini 42% do 47%. Povprečno torej 45%. (Dalje prihodnjič.)

Izvoz in uvoz.

Uvoz cigaretnega papirja. Na stavljeno vprašanje, kakšna monopolna taksa se bo plačevala pri uvozu cigaretnega papirja v slučaju da je v raznih formah (v listih, v zavitkih, v knjižicah ali stročnicah) je uprava državnih monopolov odgovorila, da obstoji na cigaretini papir samo ena monopolna taksa.

Dovoljen uvoz. Gospodarsko finančni komitet je dovolil uvoz fig v venci in zloženih v vrečah, zabojih, košarah in v sodih čez 5 kg teže. Tudi je dovoljen uvoz vsakega šolskega risalnega in pisalnega materijala.

Izvoz ameriških trt in cepov prepovedan. Finančni odbor je na seji 23. novembra sklenil, da se prepove izvoz ameriških trt in cepov, ki se morajo uporabiti za regeneriranje naših trt.

Kurz zlata za davek. Minister financ je odredil, da je kurz zlata za plačevanje davka na poslovni obrt pri carinarnicah za izvoz do daljne odredbe al pari s srebrom.

Izvoz in uvoz. Iz Budimpešte poročajo, da je jugoslovska vlada dovolila izvoz poljedelskega orodja. Iz Jugoslavije se bo smela izvažati pšenica, rž, koruza, konji, ovce, volli, iz Ogrske pa ovčja volna in manufakturno blago.

Izvoz pšenice iz Romunije. Rumunija je prepovedala izvoz pšenice in rži radi domačih potreb.

Narodno gospodarske zadeve. Denarstvo.

Ponarejene novčanice Avstro-Ogrske banke po 1 in 2 K, izdanih v Budimpešti se najlože spozna po tem, da imajo serijo čez 7000, medtem ko imajo prave novčanice serijo pod 2000.

Ponarejeni italijanski bankovci. V zadnjem času je prišlo v promet mnogo italijanskih ponarejenih bankovcev po 100 in 1000 lir. Ponarejeni 100lirni bankovci imajo serijo F 96 N 7869 in Y 248 N 2448. 1000lirni pa serijo 0894 in št. E 13. Na te novčanice opozarjamo posebno zato, ker so jako dobro ponatisnjene.

Promet.

Začasne omejitve prometa. Začasno veljalo sledeče prometne omejitve: 1. Za postaje južne železnice v Jugoslaviji. Zaprt je tovorni promet v vozovnih nakladah za postajo Maribor glavni kolodvor. Izvzeta so živila, premog, rešij, in voj. pošiljke, dalje pošiljke za tvrdko Götz in Scherbaum. (Koroški kolodvor je prost). Zaprt je tovorni promet za postajo Zagreb južni kolodvor (izvzet premog, rešij, in vojaške pošiljke). Zaprt je tovorni promet za postajo Sisak loco (izvzet premog, rešij, in voj. pošiljke). Postaje brez pre-

voznega dovoljenja ne sprejemajo nikakega tovora za navedene postaje, ker stoji za Maribor 550, za Zagreb južni kolodvor 400 vozov in v Sisku 360 vozov zaostanka. 2. Za postaje drž. žel. v Jugoslaviji: Rekspedicije so na vseh hrvatskih in slavonskih postajah zabranjene. Izvzete so samo pošiljke iz inozemstva, ki dojdejo z direktnimi tovornimi listi. — Direkcija Zagreb: a) Za Zagreb drž. kol. je ukinjeno sprejemanje tovornega blaga v vozovnih nakladah izvzemši: živa, pokvarljiva roba, premog, režijske in vojaške pošiljke ter pošiljke, ki so naslovljene na gradsko aprovizacijo in konsumno produktivno zadrugo »Napred«. b) Sprejemanje tovora v medsebojnem prometu med Zagrebom j. k. in d. k. je ukinjeno. c) Sprejemanje vozovnih naklad za progo Vinkovci-Indijija in tranzit je ukinjeno. Izvzeti so živa, pokvarljiva roba, premog, režijske in vojaške pošiljke. d) Promet z Reko je ukinjen. — Direkcija Beograd: a) Proga Vinkovci-Indijija kakor pod točko 2 c). — Direkcija Sarajevo: b) Rekspedicija pošilk v Bos. Brodu so ukinjene. Stranke morajo blago brezpogojno iztovoriti. — Direkcija Subotica: a) Ustavljen je ves promet na progi Apatin-Sonta-Odžaci. b) Ustavljen je ves promet na progi Velikakikinda-Nakovo. 3. V Italijo: a) Blago nakazano carini v Milano Porta Garibaldi. b) Tovor za progo Carnia-Villasantina. c) Tovor za postajo Forli in Gasena. d) Les za vse postaje v Kalabriji in Siciliji do 15. XII. e) Kotelni vozovi za Trst brez dovoljenja magaz. generala. f) Kosovno blago. 4. Z Reko je ves promet ukinjen. 5. Z Avstrijo in tranzit: Z direktnimi voznimi listi živila in selitve prosta; ves drug tovor le proti transportnemu dovoljenju. Tovor vsake vrste za progo Spielfeld-Radkersburg je prost.

Rekspedicija odpravljena. Ravnateljstvo državnih železnic je odpravilo v Hrvaški in Slavoniji rekspedicijo pošiljatev, razven takih, ki pridejo iz inozemstva z neposrednim tovornim listom. Pošiljke, ki ne bodo o pravem času raztovorjene, bodo dražbeno prodane.

Nova proga. Dr. Ribar in dr. Trinajstič sta pri obisku ministra gradbenih del prosila, da vlada čim prej prične graditi novo progo Kočevje-Brod-Moravice, da bi Slovenija na ta način dobila železniško zvezo z Baraško luko in Bakrom.

Poštna služba za pakete. Svetovni poštni kongres v Madridu se je z znatnimi premenami pridružil predlogu, katerega je stavil odbor glede svetovnega paketnega prometa. Ustanovljene so kategorije po teži in sicer: do 1 kg, 1—5 kg, 5—10 kg. Za vsako tranzitno zemljo se računa: za 1. kategorijo 30 centimov, za drugo kategorijo 50 centimov in za tretjo kategorijo 90 centimov.

Povišanje tarifa na avstrijskih državnih železnicah. Avstrijska vlada je povišala s 15. decembrom tarif za tovorni promet za 50%.

Italija vrača naše trgovske ladje. Italijansko ministrstvo za trgovino in industrijo se je odločilo, da takoj pristopi k vračilu trgovskih ladij, ki so last jugoslovanskih državljanov. Vrnili bodo sledeče ladje: Marija Immacolata, Bosanka, Srgej, Leopoldina, Dubac, Lapud, Predsednik Beck, Liberija, Dunav, Izvor, Epidaurus, Iskra, Orijent, Istina, Kostrena, Jadro, Radium, Zora, Mrav in Sud. Kakor hitro se vrnejo ladje iz svojih potovanj, se bodo pričele sukcesivno vračati lastnikom.

Promet z Nemčijo se vrši zopet preko Beljaka.

Avstrija nam dela težkoče. Dunajsko ravnateljstvo južne železnice je onemogočilo direktne tovarne vlake med našo kraljevino in Čehoslovaško, ki so sedaj vozili po enkrat na teden v obeh smereh, češ da je na potu živež iz Trsta, namenjen za Avstrijo.

Razno.

Sekcija za trgovino z inozemstvom. Med tem, ko je bila do sedaj kompetenca za sklepanje trgovskih pogodb z inozemstvom pri ministrstvu financ prešla je ista sedaj, kakor je

tudi pravilno na ministrstvo za trgovino in industrijo. Isto je osnovalo sedaj v svojem lastnem delokrogu posebno sekcijo, katere namen je sklepati trgovske pogodbe z zunanjimi državami, dajati potrebne podatke o trgovini, baviti se s trgovsko propadando v inozemstvu. Sekcija se deli v 5 pododdelkov in sicer v pododdelek za trgovske stike z Italijo, Anglo-saksonsko, z Nemčijo, z slovenskimi in kot zadnjim z državami v Orijentu.

Jugoslovanska-Nemška trgovska pogajanja. V Beogradu pričakujejo bavarskega ministra za trgovino Linderja. Njegov prihod je v zvezi z bodočnimi pogajanjimi za medsebojne trgovske stike.

Trgovska pogodba med našo vlado in Francosko. Vlada francoske republike je sporočila, da z naglostjo pretrsa mogočnost trgovskega sporazuma z Jugoslavijo in da bo skusila kar možno kmalu to misel udeležiti.

Italijansko-Jugoslovanska trgovska zbornica se ustanovi v Rimu.

Trgovska banka v Ljubljani. Konsorci ljubljanskih trgovcev je dobil od ministra za trgovino in industrijo dovoljenje, da zamore osnovati banko pod imenom »Trgovinska banka«.

Ležarina za prtljago. Na temelju odredbe ministrstva saobračaja pobirajo od 26. novembra naprej vse železniške postaje ležarino za prtljago. Ta ležarina znaša za vsakih 24 m. 50 para.

Tovarna etermita v Jugoslaviji. Direktor Robert Ficher tvrdke za produkcijo etermita Ludwig Hatschek je stopil v Zagrebu v stik z nekaterimi industriji in velikimi bankami v svrhu ustanovitve tovarne za eternit po Hatschekovemu sistemu. Sliši se, da bodo pogajanja skoro končana, ter da se bo kmalu osnovalo delniško društvo s začetnim kapitalom okoli 50 milijonov kron. To podvzetje nam bo v veliko korist, ker se bomo rešili »takozvanega« eternita, ki se sedaj usiljuje našim trgovcem in industrijcem.

Novo kemično podvzetje. V Sarajevu se je otvorilo novo kemično podvzetje za izdelovanje praktičnih kemičnih artiklov. S tem se bo vsaj nekoliko pomagalo pomanjkanju kemikalij, katere smo tako težko dobivali iz inozemstva.

Nov premogokop. Zapuščeni črnomeljski premogovnik, v katerem se nahaja lignit z do 4100 kolorij, bodo zopet otvorili, ker so našli nove močne plasti premoga.

Novi premogokop v Bukinju pri Tuzli, kjer se je z delom nedavno pričelo ima dobro kvaliteto ter daje vsak dan 30 vagonov premoga.

Nafta blizu Lipika. V vasi Bujačevici blizu Lipika preiskuje rudarski inženjer Vladimir Bunda izvor nafte. V globini 436 metrov je prebit sloj peska in konstatiran plin nafte. Misli se, da se bo v kratkem začela dobivati nafta v veliki količini.

Licitacije. Trgovska in obrtniška zbornica v Zagrebu naznanja da se bodo na tamošnjem državnem kolodvoru 9. januarja licitiralo sledeče: 2 vagona hrastovih drv, 9 komadov hrastovih hlovov, 6 zabojev olja, 1 vreča žita, 2 vreče graha, 1 šivalni stroj, 1 kolo brez pnevmatike, 1 zaboj in 1 komad železnih cevij, 1 kos železa, 1 pogrnjalo, po 1 zaboj konserv, gumijeve cevi, cikorija, kolomaz, motvoz, 3 košare raznovrstne obleke, 20 raznih starih zabojev in druge malenkosti.

Slaba letina za riž v Bački je bila letos. 1 ha je rodil okoli 14 q riža medtem ko bi moral roditi, da bi se ga izplačalo pridelovati 26—28 q.

Pozor trgovci! Neko delniško društvo inserira po časopisih, da stavi svoje usluge na razpolago kot posredovalec za nabavo predmetov v Švici, ter pozivlja interese, da naj pošljejo naročnine v Genovo poštini predal št. 104. To delniško društvo ni protokolirano in omenjen oglas je po švicarskih zakonih protipostaven. Pred družbo svarimo.

Vojna odškodnina Nemčije — Jugoslaviji. Iz Beograda poročajo, da je reparacijska komisija v Parizu obvestila našo vlado, da ji mora Nemčija oddati za našo državo 10.000 konj, 15.000 goveje živine in 65.000 ovc.

Belgija in naše žito. Kakor smo zvedeli iz Beograda se bo naše žito

izvažalo v Belgijo in sicer v količini, katero bo šele odobrila beogradska vlada.

Novi iznajdba za prevoz svežega mesa. Vagone za prevažanje svežega mesa, katere hoče nabaviti spedijska tvrdka Schenker & Komp., ne bo hladil led, ampak se bodo hladili kemičnim potom, kar bo odstranilo pomanjklivost starih vagonov, da se je pri veliki vročini meso kvarilo. Novost obstoji iz posebnega vagona, ki ima priprave producirati potom olja in amonjaka nizke temperature, ki ostanejo tudi poleti pri največji vročini na 0°. Vagon ima lastni dinam, ki preskrbuje med tekom z električno lučjo ta vagon in vse ostale. Vagon je s cevmi zvezan z devetimi drugimi tovornimi vozovi, po katerih se ti z mesom napolnjeni vagoni drže v enomerni temperaturi.

Porast cen v Franciji. V Franciji je stalo v frankih:

leta	1910	1918	1919	1920
kruh, 1 kg	0.50	0.50	0.50	1.30
mleko, 1 l	0.40	0.75	0.90	1.20
maslo, 1 kg	4.—	10.—	18.50	16.40
jajca, komad	0.15	0.45	0.70	0.95
goveje meso, funt	1.90	5.50	7.—	9.—
sladkor, kg	0.80	3.50	5.50	8.75
kava, funt	2.—	3.50	4.30	4.80
sol, kg	0.30	0.45	0.60	0.60
kokoš, komad	3.75	12.75	21.—	28.—
slanina, funt	1.40	5.—	7.50	8.50
šunka, funt	2.25	9.50	12.—	14.—
klobase, komad	0.10	0.35	0.45	0.60
krompir, kg	0.20	0.45	0.70	0.90
zelje, glava	0.15	0.40	0.70	1.—
kis, l	1.20	2.—	3.—	3.20
riž, kg	0.60	1.75	2.10	3.80
vino rudeče, l	0.50	1.50	2.20	1.75

Interesantno je dejstvo, da so cene pred vojno precej odgovarjale našim cenam, da, v mnogih slučajih so bile višje. Današnje cene v Franciji pa odgovarjajo v splošnem razmerju devalvacije našega denarja, v mnogih slučajih pa so v primeru devalvacije naše krone še bolj narasle kot pri nas. Iz tega sledi, da vlada v Franciji povprečno nič manjša draginja kot v naših pokrajinah.

Naznanila trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani. Pojasnila in natančne naslove daje brezplačno, toda brez vsake obveznosti, zbornična pisarna, kjer so interesentom vprašanja in ponudbe tudi na vpogled. Pri prošnjah za pojasnila je treba navesti številko, s katero so ponudbe ali vprašanja označena v pričujoči objavi. — Ponudbe in vprašanja po blagu in zastopstvih. 7390. Dvigala ponuja tvrdka iz Leipziga. 9206. Parno napravo, ki se je uporabljala pri vodovodu prodaja občina Krems. 9279. Steklo, gumbe iz bisernice, gablonsko bižuterijo, baterije za električne žepne svetilke, čipke, vezenice, krtače, igrače, ponuja tvrdka iz Plzna. 9436. Prazne sode ponuja tvrdka iz Stry-ja na Poljskem. 6962. Kemičalijska kakor galun, grenko sol, mlečno kislino, kisovo kislino, oksalno kislino, salmijak, kreda, modro galico, boraks, kromov kali, kromov galun, jedki natron, naftalin, žveplo, glaubergerjevo sol, vreče iz jute in papirja, vžigalice, železne izdelke, stekleno blago, cement, anilinske barve itd. ponuja tvrdka iz Berlina. 9617. Salicilno kislino in njene derivate ponuja tvrdka na Dunaju. 9617. Vojaške jedilne skodelice, emajlirane posode za kuho in posode za kuhanje čaja in jermena za vojaške suknje ponuja tvrdka v Linzu. 9017. 6 autobusov, ki so bili napravljeni za cestno železnico ponuja tvrdka na Dunaju. 9017. 9 omnibusov z 38/42 HP motori ponuja tvrdka na Dunaju.

»Dolenjske železnice«. Dne 10. decembra 1920 se je vršilo v prostorih Kranjske hranilnice v Ljubljani XXVII. redno amortizacijsko žrebanje 4% prioritetnih obligacij delniške družbe Dolenjskih železnic in leta 1892. Izžrebanje so bile sledeče serije: Štev. 68, 80, 234, 466, 521, 700, 878, 1211, 1360. Čas vrnitve gotovine izžrebanih serij se bode razglasil pozneje.

Glavna skupščina Zveze industrijcev. Zveza industrijcev na slovenskem ozemlju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani sklicuje svojo Redno glavno skupščino, za poslovno leto 1920 na nedeljo, 19. decembra t.l. Skupščina se vrši ob 9. uri predpoldne v deželnozbornski dvorani deželnega dvorca. Zveza industrijcev, ustanovljena 9. februarja 1919, združuje v svoji or-

ganizaciji vse industrije Slovenije. Glavna skupščina mnogo gospodarstvenikov in oblastev iz drugih pokrajin kraljevine ter se pričakuje sploh številna udeležba. Dnevni red obsega posle, predvidene v Statutu in premebnosti Statuta v smeri nadaljnjega razvoja Zveze. Glavna skupščina ni javna; člani se izkažejo s člansko izkaznico za leto 1919 ali 1920, vabljeni gostje z vabilom.

Trgovcem! Zveza obrtnih zadrug je izdala in-ravnokar razpošilja tudi na posamezne trgovce svoj »Obrtni koledar« za l. 1921. Ličen žepni koledarček z bogato vsebino se nam priporoča, ker je vsebina zanimiva tudi za trgovce! Je pa tudi sicer dolžnost trgovcev, da podprto podjetje in sprejmejo poslani koledarček oziroma, da ga naroče; saj trgovec in obrtnik sta si vedno v kupčijski zvezi. Stane s poštnino vred K 20.—

Tržna poročila.

Cene živini se povišujejo, ker je dovoljen izvoz mesa iz Jugoslavije preko Maribora v Avstrijo. V Slavoniji se plačuje za kg žive teže že 20 K. Iz Maribora se včasih izvozi od 60—80 vagonov mesa dnevno. To meso se v Avstriji plačuje po 42 jugosl. kron.

Povišanje cene sladkorne repe. Da bi se povečalo zanimanje in s tem tudi pridelek sladkorne repe, je minister za poljedelstvo in vode povišal ceno sladkorne repe v tekočem letu na 12 dinarjev za 100 kg.

Zrnje in moka.

Osiček. Pšenica K 980 do 990, oves K 280 do 300, prodaja živahna.

Vukovar. Pšenica K 980 do 1000, nova koruza K 360 do 380. Dovoz slab.

Vinkovci. Pšenica K 970 do 980, nova koruza K 370 do 380, oves K 290 do 300, dovoz slab.

Hmelj.

Žatec, dne 10./12. 1920. Pri vztrajno klavrnem razpoloženju je le malo kupčije; cene padajo — 4000 do 4200 č K za 50 kg.

Listnica upravištva.

List bo s 1. januarjem 1921. i. začel izhajati dvakrat na teden. Dolžnost trgovcev, industrijcev in obrtnikov ni samo, da naročijo list, ki je vsakemu neobhodno potreben, marveč da ga tudi razširjajo in pridobivajo vedno nove naročnike. — Naročnina za prihodnje leto bo znašala 150 K.

TONE MALGAJ

stavbeni, pohištveni pleskar
in ličar 16, 52—8

LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 6.

Zajamčeno predvojno blago
za portale in prodajalne.

M. TREBAR



Ljubljana, Sv. Petra c. 6.

Veletrgovina s špecerijo in deželniimi ter gozdniimi pridelki

ANT. KOLENC, CELJE

Kralja Petra cesta št. 22.

46, 20—13

BALKAN

delniška družba za mednarodne Transporte.

Brzjavni naslov: Spedbalkan.

6, 52-20

Ljubljana, Maribor, Beograd, Zagreb, Trst, Wien.

Spedicija vseh vrst. Sprejemanje blaga v skladišča. Zaccarinjenja in zavarovanja. Mednarodni prevozi. Selitve s patent. pohištvnenimi-vozovi na vse strani. Prvo ljubljansko javno skladišče spojeno s tiroi južne železnice. - - Carinska agentura javnih skladišč.

Največje domače špedicijsko podjetje v Jugoslaviji.

Vsem trgovskim tvrdkam, družbam in korporacijam se priporoča za vse vrste tiskovin

TISKARNA „SAVA“

v Kranju.

86, 15-12

67, 50-17

A. & E. SKABERNE LJUBLJANA, MESTNI TRG ST. 10.

Uvoz in prodaja vsakovrstnega inozemskega manufakturnega blaga in pletenin.

Na debelo in drobno.

Ant. Krisper
Coloniale
Ljubljana.

55, 52-20

Na debelo! Na drobno!

Veletrgovina z železnino
Breznik & Fritsch

Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 1

priporoča svojo izredno bogato zalogo različnega železnega blaga po nizkih cenah!

Točna in solidna postrežba!

Na debelo! 89, 20-7 Na drobno!

Društvo lesnih trgovcev
dravske doline



v Mariboru

Aleksandrova cesta št. 45

kupuje in prodaja

rezani in tesani les

v vsaki množini po dnevnih cenah. 23, 52-20

17, 24-20

Fr. Stupica, Ljubljana

Gospodsvetska cesta 1

priporoča svojo zalogo železnine, poljedelskih strojev in železnih blagajn na debelo.

Jadranska montanska družba, d. z. o. z. Ljubljana

Zvonarska ulica 5 (S).

Telefon 9. - Brzjavni „Montana“

Import. Eksport.

Prodajamo in kupujemo na debelo:

Vse vrste kovin, rudnin in kemikalij ter vse industrijske izdelke, spadajoče v rudarsko, fužinarsko in kemijsko stroko. 65, 26-20

Priporoča se veletrgovina

Fran Derenda, Ljubljana

Emonska cesta 8.

105, 20-11

Brzjavni: Derenda Ljubljana. — — Telefon interurban št. 313.

Podružnica: FUNAJ II., Obere Donaustrasse št. 105.

Zastopstva: ZAGREB, ZEMUN, SARAJEVO.

Glavna zastopstva svetovnih čehoslovaških tovarov.

Sukno, hlačevina, podloga. - - En gros.

Konfekcija v bogati izberi, od najfinejšega do najpriprostejšega kroja in izdelave.

Anton Tonejc in drug

Maribor, Jugoslavija

trgovina s kolonijalnim, špecerijskim blagom in deželnimi pridelki na debelo.

Brzjavni: Tonejc Maribor. — Telefon št. 68. — Čekovni račun št. 11.668. Tekoči račun pri Ljubljanski kreditni banki v Mariboru.

UVOZ. — — IZVOZ.

IZVOZJATC.

24, 52-20

Veletrgovina manufakturnega blaga

Hedžet & Koritnik

Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 4.

Telefon interurban št. 75.

Dobiva ponajveč iz Anglije v velikih množinah raznovrstno volneno, modno in perilno blago.

11, 50-20.



Oprava za pisarne
registrature, pisalne mize, fotelji
v lepi izbori.
Vabimo na ogled!

8, 20-15

Na debelo. Na drobno.

Leopold Pevalek

Ljubljana - Židovska ulica 4.
Trgovina s papirjem. Šolske
potrebščine. - Razglednice.
106, 52-11

Na debelo. Na drobno.

Tvornica olja

sastoječa od 1 hidraulične preše, 1 hidraulične
pumpe, 1 dvostrukog valka, 1 stroj za mje-
siti, 1 stroja za sušenje koščic, 2 kotla za
prženje, 3 kompletna dizala (Aufzug) te oko
16 metara transmisije zajeno s remenicami
(Riemenscheibe) i ležajima (Lager) raznih
dimenzija. — Jeftino za prodati. — Upiti:

„Tvornica olja - Varaždin“.
127, 3-1



Semena za preprodajalce
priporoča

SEVER & KOMP.
LJUBLJANA.

Kupujemo deteljno, repno,
korenjevo in travno seme,
suhe gobe ter vse v našo
stroko spadajoče predmete.

14, 20-19

Fr. Brumat

Ljubljana
Mestni trg št. 25, I. nadstr.
Manufaktura in tkanine.
!!! Konkurenčne cene. !!!

118 52-6

KASTELIC IN DRUG

Trgovina s papirjem na veliko
Ljubljana

Miklošičeva cesta št. 6/I.
115, 10-9

Underwood

najboljši ameriški pisalni stroj
sedanjosti.

Opalograph

razmnoževalni aparat,
razmnožuje strojno in ročno pisavo potom neizbrbljive steklene plošče.

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo: 15, 20-17

The Rex Co. Ljubljana, Gradišče 10.
Moderno vrejena popravilnica vseh pisalnih strojev.



Združene veletrgovine v Celju

A. Kolenc, Eisbacher, Cvenkel in Ravnikar
priporočajo po nižjih cenah: slanino,
svinjsko mast, bučno olje, jedilno olje,
mazilno olje, kuruzne in pšenične mlev-
ske izdelke, oves, kavo in mlo Zlatorog.

Telefon št. 135. Brzjavni: Zito.

5 aj, 25-10

M. Naveržnik

trgovina z usnjem in čevljarskimi
potrebščinami

MARIBOR, Aleksandrova c. 16.

Zaloga vsakovrstnega usnja in
vseh čevljarskih potrebščin po
najnižjih cenah. 124, 10-3

Karbidni gorilci, na debelo
in drobno
priporoča

A. Suchy, Kranj

Zahtevajte ponudbe. 133, 3-1

Družabnik ali družabnica

z večjim kapitalom, se išče za modno
trgovino. Ponudbe pod »TRGOVINA« na
upravo Trgovskega Lista. 129 x-1

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 1.

Interesna skupnost s Hrvatsko eskomptno
banko in Srbsko banko v Zagrebu.

Kapital 20.000.000 K. — Rezerve okrog 6.000.000 K.

Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje.

Sprejema: vloge na knjižice in na tekoči
račun proti najugodnejšemu obrestovanju.

Kupuje in prodaja: devize, valute, efekte itd.

Eskontira: menice, terjatve, fakture.

Daje: kredite in predujme na blago, efekte itd.

Izdaja: akreditive na vsa tu- in inozemska
mesta.

Pospešuje: trgovino, industrijo ter uvoz in
IZVOZ.

Brzjavni naslov: Eskomptna. Interurb. tel. št. 146.
50, 20-15

IVAN JELAČIN

Ljubljana
veletrgovina
s špecerijskim in
kolonijalnim
blagom.
Točna in solidna
postrežba!

2, 50-19

J. KOPAČ, svečarna

Ljubljana, Celovška cesta 90.

Priporoča voščene sveče, zvitke,
sveče za hišno rabo in kadilo.

Kupuje 60, 20-16

čebelni vosek, suhe satine, kap-
ljine po najvišji dnevni ceni.

Krasni 131, 2-1

briljantni uhani

čisti, brez napake, se po nizki ceni
oddajo. Povpraša se pri

FR. ČUDEN

Ljubljana, Prešernova ulica 1.

KARBID

in krasne karbidne
namizne in
rudokopne svetiljke
po tovarniški ceni v
glavni zalogi

Ivo Andraschitz

Maribor
Vodnikov trg 4.

132, 3-1

Vodovodne in plinske cevi

v premeru po 4/4 in 6/4 cole, oddaja mnogo
pod dnevno ceno tvrdka 128 3-1

J. Razboršek, Šmartno p. Litiji.

Sprejmemo tako

starejšega potnika

ki je izvežban v kolonijalni in špe-
cerijski stroki ter zmožen založiti
primerno kavcijo.

Zveza slovenskih trgovcev
v Celju. 130, 2-1